

"Polska Niskoemisyjna - od Idei do Działania" [PL]

27.07.2016

Recommended by Redakcja Pol-Int

Andrzej Kassenberg, Warszawa

Przyjęte na Szczycie UE w październiku 2014 r. cele polityki klimatyczno-energetycznej UE wpisują się w proponowaną przez polskie instytuty badawcze i NGOsy niskoemisyjną transformację polskiej gospodarki w perspektywie połowy XXI w. W tym kontekście Instytut na rzecz Ekorozwoju we współpracy z Fundacją im. Heinricha Bölla w Warszawie zrealizował projekt p.t. „Środy z Böllem”, którego celem było budowanie świadomości publicznej, gospodarczej i politycznej o celowości i niezbędności tej zmiany. W ramach projektu zorganizowano cztery spotkania ekspertów w gronie osób reprezentujących różne instytucje dotyczące najważniejszych obszarów dla niskoemisyjnej transformacji: energetyka, transport, przemysł i odpady oraz tereny wiejskie wraz z leśnymi. Swobodna i wielowątkowa dyskusja na tych debatach pozwoliła na wypracowanie interesującego materiału, który w formie syntetycznej zawiera niniejsza publikacja.

Publikacja jako pdf do pobrania.

Streszczenie

POLSKA NISKOEMISYJNA OD IDEI DO DZIAŁANIA

Andrzej Kassenberg
przy współpracy
Ewy Świerkuli

Okładka książki "Polska Niskoemisyjna"

Ograniczenie tempa globalnego ocieplenia klimatu do 2°C w stosunku do poziomu sprzed okresu uprzemysłowienia, wymaga znaczących redukcji emisji gazów cieplarnianych. Radykalne ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oznacza dekarbonizację światowej gospodarki. W październiku 2009 roku Rada Europy wyznaczyła cel dla Europy i innych krajów o rozwiniętej gospodarce zmniejszenia emisji o 80-95%. Wspierając tę inicjatywę Europejska Fundacja Klimatyczna opublikowała w 2010 roku raport „Mapa drogowa 2050: praktyczny przewodnik do prosperującej i niskowęglowej Europy”. Wynika z niego, że przedsięwzięcia w zakresie redukcji emisji poprzez działania proefektywnościowe prowadzą do zwiększenia zysków netto, przyczyniają się do tworzenia nowych miejsc pracy i obniżenia rachunków za energię przez jej użytkowników. Ścieżki dekarbonizacji zakładają silny wzrost kosztów inwestowania w sektorze elektroenergetyki od poziomu ok. 30 mld euro w roku 2010 do ok. 65 mld EUR w roku 2025. Jeżeli jednak proces wdrażania opóźni się o dziesięciolecie, szacowane na rok 2035 wydatki wzrosną do ponad 90 mld EUR.

Kluczem do dokonania istotnej zmiany w sektorze energetycznym jest przygotowanie w debacie publicznej, a następnie konsekwentne wdrożenie polityki energetycznej kraju do roku 2050 wymaga:

- dekarbonizacji sektora energetycznego,

- silnej promocji efektywności energetycznej,
- zmianie miksu energetycznego w kierunku energetyki odnawialnej,
- budowania społeczeństwa zaangażowanego w poszanowanie energii,
- wykorzystania transformacji energetycznej do budowania innowacyjnej gospodarki.

Ważnym zagadnieniem zapisanym jest propozycja zbudowania scenariusza, który zmniejszałby uzależnienie gospodarki od importowanych paliw kopalnych i wzrostu ryzyka ekonomicznego, zdrowotnego i środowiskowego. Wybór alternatywnej ścieżki rozwoju transportu oznacza spadek popytu na ropę naftową oraz wzrost konkurencyjności międzynarodowej i bezpieczeństwa energetycznego. U podstaw tego scenariusza leży aktywna polityka publiczna nakierowana na osiągnięcie rezultatów w wyniku: znaczącej poprawy efektywności paliwowej, dzięki unowocześnieniu floty samochodowej, dywersyfikacji miksu energetycznego transportu, mającej na celu zmniejszenie jego zależności od pochodnych ropy naftowej, rozwoju atrakcyjnych alternatyw dla transportu indywidualnego, w tym komunikacji zbiorowej, rowerowej i pieszej w miastach oraz kolejowej w przewozach na większe odległości oraz sprawnego planowania przestrzennego i oddziaływania na zmiany zachowań komunikacyjnych.

Potencjał redukcji emisji z rolnictwa jest bardzo duży, szczególnie gdy uwzględnimy zdolność rolnictwa do wiązania węgla z atmosfery. Zmiany w praktyce rolniczej wskazywane jako najistotniejsze sposoby działań na rzecz ochrony klimatu to zmiany w technologii upraw oraz w technologii hodowli zwierząt i sposób gospodarki nawozami naturalnymi. Wśród innych możliwości wyróżnia się zmiany w diecie, które mogą pociągać za sobą zmiany w produkcji rolniczej, a także rolnictwo ekologiczne i agro- leśnictwo z uprawami energetycznymi.

Las z jednej strony jest ofiarą zmian klimatycznych. Pojawiają się nowe zagrożenia, np. pożarowe, pojawiają się nowe elementy biotyczne, nowe choroby i owady. Z drugiej strony las jest również beneficjentem. Przy wydłużonym okresie wegetacji, przy podniesionej średniej temperaturze, miejscami również wilgotności przyrost biomasy jest większy, a więc akumulacja w niej węgla. Produkcja drewna jest narzędziem ochrony klimatu i jednocześnie może być znaczącym elementem rozwoju gospodarczego (budownictwo, przemysł meblarski).

Kluczowym działaniem w ramach przemysłu powinna być promocja szeroko rozumianej oszczędności – energii, surowców bądź wykorzystania marnotrawionych rezerw dla osiągnięcia potencjalnych zysków. Wykorzystując postęp techniczny istnieje szansa na spadek zapotrzebowania na energię poszczególnych produktów. W konsekwencji, negatywne oddziaływanie na środowisko przemysłu powinno się zmniejszyć a tempo tych zmian zależne będzie od stopnia aktywności polskiego rządu. Wykorzystanie szans na wdrożenie niskoemisyjnej strategii rozwoju przemysłu wymaga zwrócenia uwagi na trzy kluczowe czynniki tj. rynek, kadry i politykę przemysłową.

Szczególnie ważnym jest połączenie rozwoju gospodarczego, w tym przemysłu, z innowacyjnym podejściem do problematyki odpadów. Ten nowy kierunek to gospodarka o obiegu zamkniętym. Punktem wyjścia jest

odchodzenie od gospodarki linearnej. Gospodarka o obiegu zamkniętym to taka gospodarka, która pozwala zachować możliwie jak najdłuższą wartość dodaną produktów i wyeliminować odpady. Obok przemysłu i gospodarki o obiegu zamkniętym ważkim zagadnieniem są odpady komunalne. W ramach niskoemisyjnej strategii dla Polski 2050 przewiduje się bardziej racjonalną gospodarkę odpadami, wysypiska śmieci będą stopniowo likwidowane, a te, które zostaną, obudowywane będą instalacjami do odzyskiwania biogazu.

Trzy podstawowe cele wspólne dla Unii Europejskiej i Polski: poprawa efektywności energetycznej i zasobowej, technologiczna modernizacja oraz bezpieczeństwo energetyczne, wydają się być dobrym punktem do wspólnego poszukiwania korzystnych rozwiązań. To wszystko, czyli niskoemisyjna transformacja polskiej gospodarki w perspektywie połowy XXI w., wpisuje się w przyjęte na Szczycie UE w październiku 2014 r. cele polityki klimatyczno-energetycznej UE.

Spis treści

Spis rycin 2

Wstęp 3

Streszczenie 3

Co to jest niskoemisyjny rozwój? 6

Strategie niskoemisyjnego rozwoju 7

Europa 7

Polska 10

Kierunki wdrażania niskoemisyjnego rozwoju 15

Energetyka 15

Transport 18

Rolnictwo z udziałem leśnictwa 21

Przemysł z udziałem gospodarki odpadami 24

Podsumowanie 28

Literatura 29

Lista osób biorących udział w debatach eksperckich 30

O autorze

dr Andrzej Kassenberg, Ekspert ds. polityki zrównoważonego rozwoju na poziomie krajowym i regionalnym. Geograf, doktor nauk technicznych (doktoryzowany w Instytucie Architektury i Urbanistyki Politechniki Gdańskiej). Współtwórca oraz wieloletni prezes Fundacji „Instytut na rzecz Ekorozwoju”.

<https://www.pol-int.org/en/node/4735?j5Q6rewycZ5HtUDXTWpx7UZE=1>